

קונטרס

דער גרויסער רבי נחום (רבי נחום 'הגדול')

ספורים נפלאים ושיחות קודש
מענין הקשר והשיבות בין הרב הקדוש נצר מטעים
מורנו הרב רבי מנחם נחום זכותו יגן עלינו
מגיד מישרים דקהלת קודש טשערנאביל
תלמיד מרן הבעל שם טוב הקדוש זכותו יגן עלינו
עם אדונינו מורנו ורבינו אור האורות
מוהר"ן מברסלב זכותו יגן עלינו

נמסרו ברבם על ידי
רבי לוי יצחק בענדער זכרנו לברכה
ונלקטו מתוך סדרת הספרים
שיח שרפי קודש
לרגל יומא דהולא - י"א מרחשון

בהשתדלות
אגדת "משך הנחל"
להדפסת והפצת ספרי מוהר"ן מברסלב זיע"א

לזכרון עולם בהיכל ה'

לעדי עד יוחק בספר החסיד המופלא והמופלא במעשיו ומידותיו, הוא הגבר הקים עולה
של הדפסת ספרי רבינו ומסר נפשו כל ימיו להשקות ולהרוות צמאונם של ישראל
מאוצרותיו של רבינו הקדוש הנגמ"ח במחשבה דיבור ומעשה
כתב הדפים והפיץ אלפים ורבבות ספרי קודש מתורת רביה"ק ותלמידיו

אברהם נחמן שמחה

הרה"ח רבי
ב"ד אלעזר **ווייצהנדלר** זצ"ל

מייסד אגודת "משך הנחל" להדפסת והפצת ספרי מוהר"ן מברסלב זצ"ל
נלב"ע ביום כ"ד אדר ב' תשע"ד

ת.נ.צ.ב.ה

נדפס בארץ ישראל על נייר חו"ל שאין בו חשש חילול שבת ח"ו - Printed In E. israel

בתי כנסיות, ישיבות, ספריות, בתי כלא וכדו' המעוניינים לקבל חינם
את ספרי מוהר"ן מברסלב זצ"ל יפנו במכתב בקשה בדואר לכתובת דלהלן.
כמו"כ ניתנת אפשרות להנציח בספרים שמות יקיריהם שיהלכו לעולמם

בדבר פרטים נא לפנות אגודת משך הנחל ת.ד. 5719 ירושלים 91056
טלפון 02-627-3120 פקס 02-626-2579
לתרומות קודש עבור הדפסת ספרי רבינו"ל ניתן להפקיד בבנק הדואר מס' חשבון 7-37621-4

©

copyright

שיח שרפי קודש - תשפ"ה

כל הזכויות שמורות הן על פי דין תורה והן להבדיל עפ"י החוק הבינלאומי, ואנו אוסרים בכל
תוקף כל אופן של הדפסה, צילום והעתקה, תרגום, איכסון במחשב, וכל כיוצא בלי רשות
מפורשת בכתב מהמלבי"ד, ואין הספר נמכר אלא על מנת הנ"ל וכן שלא ייעשה בו שימוש
שלא כדין, ושארית ישראל לא יעשו עולה

דער גרויסער רבי נחום

שיחות וספורים

א

גם ספר [רבנו] מגדל הבושה שהיה לו, שהיה מתבייש מהשם יתברך, והיה מרגיש ממש הבושה על פניו. והיה מרגיש כמו מי שמתבייש מחברו מאד, כי היה מרגיש שמתחילין מראה פניו להשתנות לכמה גונון כדרך המתבישין ממש בלי שום שנוי. וכבר נתבאר מגדל הבושה והיראה שהיתה מנחת על פניו תמיד אשר לא נראה כזאת.

והרב הקדוש מורנו הרב רבי נחום ז"ל מטשארנאביל ראה אותו בימי נעוריו בקהלת מעדוועדווקע, ונתבהל מעצם היראה שהיה על פניו אז. ואמר שמה שנאמר: "למען תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו" (שמות כ') זה רואין בחוש אצלו: [שיחות הר"ן סימן קס"ח]

ב

הפליג מאד מאד בקדשת הרב הקדוש רבי מיכל זצ"ל, ובקדשת הרב הקדוש רבי אברהם קאליסקיר ז"ל, ובקדשת הרב הקדוש רבי

מנחם מענדיל ז"ל מויטעפֿסק, ובקדשת הרב רבי נחום ז"ל, ובקדשת הרב רבי שלום ז"ל. וכן בקדשת שאר תלמידי המגיד ז"ל, ובקדשת תלמידי תלמידיו ז"ל, כגון הרב הקדוש מנאסכיו והרב הקדוש מאליק, והרב המגיד הקדוש מקאזניץ והרב הקדוש מלאנצט ולובלין. וכן עוד מה שנודע לנו מה שהפליג בקדשת שאר צדיקים עוד כמה וכמה, ועל כל אחד אמר הפלגות ושבחים אחרים, כל אחד לפי בחינתו ומדרגתו, וכו'. ואין כאן מקום לבאר בפרטיות מה ששמענו ממנו ז"ל בענין כל צדיק וצדיק מכל הצדיקים הנ"ל, והרב נשפך מאתנו:

[חיי מוהר"ן סימן תקנ"ג]

ג

ובהיות רבנו אצל חותנו בכפר אוסאטין כנ"ל, ראה שם הרבה צדיקים, כמו הרב הקדוש רבי מנחם נחום מטשערנאביל תלמיד הפעל שם טוב^א, ועוד, כי כל הצדיקים היו מתאכסנים כאמור בבית חותנו רבי אפרים; וזאת מלבד אשר ראה גם בקטנותו במעון^ב בויז' רבים מצדיקי הדור:

[שיח שרפי קודש חלק א' סימן כ]

ד

...ופעם כשהיה הרב הקדוש רבי נחום מטשערנאביל בכפר אוסאטין, היה מעשה שרבנו הקדוש נסע אז על הדרך ועופות פרחו

א. נולד בשנת ת"צ, ונלב"ע י"א חשוון תקנ"ח; ראה עוד לקמן סימן ל'; וראה עוד לקמן בסימן ע"ו שבעת שהיה רבינו דר בעיר מעדוועדיווקע (אשר הכפר אוסאטין שייך אליה), היתה המגידות דשם ברשות הרב הקדוש רבי נחום מטשערנאביל.

מעליהם, וממכת השוט של ה'בעל עגלה' (דער קוטשער האט געגעבן א שמיץ מיט א בייטש') נפל איזה עוף (צפור או יונה) ומת, ונענה אז רבנו ואמר: "נו, דו האסט דערווערד!" - "נו, את שזה זאת!" ; ורבי נחום אשר ראה כל זה והתפלא, נענה בשבח רבנו ואמר: "אה! ער איז א יפה עינים!" - "אה! הוא יפה עינים!" - וכלשון הכתוב הנאמר בשבח דוד המלך עליו השלום שהוא משיח ה': "יפה עינים וטוב ראי"ג:

[שיח שרפי קודש חלק א' סימן כ"א]

ה

בהיות רבנו דר במעדוועדיווקע, היה שם פעם הרב הקדוש רבי נחום מטשערנאביל יחד עם הרב המגיד מטירהאויצע שהיה אז בתחלת התקרבותו לרבנו הקדוש, והראה אז המגיד מטירהאויצע באצבעו על רבנו, והתפאר לפני הרב הקדוש רבי נחום באמרו: "דאס

ב. עיין בליקוטי קמא סימן נ"ד אות ד' מבואר שם ש'טוב עין' הוא בחינת 'יפה עינים וטוב רואי' ויש לרמז שעל כן 'טוב עין' עם הכולל עולה כמספר 'נחמן' (מהרב המחבר).

ג. שמואל א' ט"ז פסוק י"ב: "וישלח ויביאהו והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב רואי, ויאמר ה' קום משחהו כי זה הוא"; בגמרא תענית דף כ"ד ע"א: "כל זמן שענינה יפות - אין כל גופה צריך בדיקה"; [הרב הקדוש רבי נחום זכה לחבר את הספר הקדוש בשם 'מאור עינים' דייקא, והבן. (מא' מאנ"ש שיחי')]

ד. רבי נחום והמגיד מטירהאויצע היו חברים וידידים מנוער; כמו כן ה'מגידות' של העיר מעדוועדיווקע היתה ברשות הרב הקדוש רבי נחום מטשערנאביל. והנה יש חילוקי דיעות בדבר זה, אם הרב המגיד מטירהאויצע הוא אשר הביא אז את הרב הקדוש רבי נחום לרבינו. (רל"י).

איז מיין רבי" - "זהו הרבי שלי"; ושבת אז רבי נחום את רבנו מאד לפני המגיד:

[שיח שרפי קודש חלק א' סימן ל']

ו

כְּשֶׁנִּכְנַס רַבְּנוּ לְדוֹר בְּמַעֲדוֹעַדְיוֹקָע הַתְּעוֹרָרָה עָלָיו מִחֲלָקַת מִכְּמָה אֲנָשִׁים בְּנֵי בְּלִיעַל. וּמִלְמַד אֶחָד מִשָּׁם חָלַק עָלָיו מָאד, וְאָמְרוּ לוֹ תוֹשָׁבֵי עִירוֹ: "מָה תוֹעֵלַת יֵשׁ בְּדַבּוּרְךָ? הֲרִי אַף אֶחָד לֹא יִשְׁמַע לְךָ לַעֲמֹד עִמָּךְ בְּמִחֲלָקַת נִגְדוֹ, כִּי רַבְּנוּ הוּא מִנְּכַדֵּי הַבַּעַל שֶׁם טוֹב וּמִפְּרָסִם לְצַדִּיק, וְנוֹסְעִים אֵלָיו הָרַבָּה תִּלְמִידִים שְׂכָלָם יִרְאִים וּשְׁלָמִים; וּבִכֵּן אֵין לְךָ עֲצָה אֲלֹא לְחִפּוֹת לְבֹא הָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי נַחוּם מִטְּשַׁעֲרָנָאבִּיל (דְּעַר גְּרוֹיֶסְעַר רַבִּי נַחוּם) - [שְׁהִיְתָה דְּרַכּוֹ לְבֹא לְמַעֲדוֹעַדְיוֹקָע מִחֲמַת שְׁהִיָּה הַמַּגִּיד דָּשָׁם], וְאַתָּה תִּשְׁתַּדֵּל לְהוֹצִיא מִפִּי הָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי נַחוּם אֵיזָה דְּבוּר שֶׁלֹּא כַּהֲגֵן עַל רַבְּנוּ, וְאִזּוּ יִשְׁמְעוּ לְךָ וַיַּעֲמֵדוּ יַחַד עִמָּךְ בְּמִחֲלָקַת"; וְכֵן עָשָׂה, וְהִמָּתִין לְבֹאוֹ שֶׁל רַבִּי נַחוּם לְמַעֲדוֹעַדְיוֹקָע.

כְּשֶׁהִגִּיעַ רַבִּי נַחוּם הֵלֶךְ רַבְּנוּ לְקַבֵּל פָּנָיו כְּנֶהוּג, וַיַּיְחַד עִמּוֹ בָּא תִּלְמִידוֹ רַבִּי חֵיִיקֵל. וְהִמָּלֵם הִנֵּ"ל כְּשֶׁרָאָה שֶׁרַבְּנוּ עֹמֵד לְהַכְנִס לְחִדְרוֹ

ה. ראה להלן בערך 'הרב המגיד מטירהאוויצע' סיפור התקרבותו בעת זקנותו לרבינו; וראה ב'חיי מוהר"ן דפוס פראמפאל: "פעם אחת נסע הרב נחום מטשערנאביל עם המגיד הנ"ל לראות את פני רבינו ז"ל, ואמר המגיד על רבינו: 'אִיר זַעַנְט מִיִּין רַבִּי' ('אתם הרבי שלי'). אף על פי שהיה המגיד זקן ורבינו היה אז עוד רך בשנים וכו".

ו. ראה גם ב'שיחות הר"ן סימן קס"ח: "הרב הקדוש מורנו הרב רבי נחום ז"ל מטשערנאביל ראה אותו בימי נעוריו בקהילת מעדוועדיווקע, ונתבהל מעוצם היראה שהיה על פניו אז; ואמר שמה שנאמר 'למען תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו' (שמות כ טז) - זה רואין בחוש אצלנו; וראה עוד לעיל סימן כ"א.

ש'ל רבי נחום ה'לך והוציא את כל הפסאות שהיו שם בחדר, ולא השאיר שם רק את פסאו של רבי נחום, כדי שרפנו יכרח לעמוד ולא יוכל לישוב לפני רבי נחום; ואחרי שהוציא הפסאות נס המלמד החוצה כדי שלא יבחינו במזימתו. ורבי חייקל ראה מרחוק שהמלמד הנ"ל נס החוצה, והבין שעשה איזה דבר בליעל, ונכנס לפנים החדר וראה שפסא אין, ונתן שאגה בקולו הרם: "דעם רבי'ן א פענקל!" - "פסא בשביל רפנו!"; ולא היתה ברירה, והכניסו פסא נוסף לחדר עבור רפנו הקדוש, ונסתגר רפנו עם רבי נחום בחדרו.

וספר רבי חייקל שפשנכנס עם רפנו לחדרו של רבי נחום היה זה בתחלת הלילה, ורפנו רמז לו בתנועה שיצא החוצה (דער רבי האט אים א וואונק געטאן אז ער זאל ארויסגיין), ועל כן יצא ולא שמע מה שדברו, רק כשהציץ והביט מחור המנעול ראה איך שרפנו יושב נגד פניו של רבי נחום באחת מפנות השלחן, ופניהם איש אל אחיו, הינו שידו האחת של רפנו היתה מנחת על השלחן וכף ידו השנייה על מצחו הקדוש, וכן ידו אחת של רבי נחום על השלחן וכף ידו האחרת על מצחו שפצד פניו אשר כנגד פני רפנו. וכך ישבו יחדו משך כל הלילה והביטו איש על רעהו, ומסתמא גם דברו ביניהם; ומובן מאליה שנסתם פה המלמד החולק:

[שיח שרפי קדש חלק א' סימן ל"ג]

ז. היינו שרבי נחום ישב בראש השולחן, ורבינו הקדוש בצד ימינו בזווית השולחן. (רל"י).
ח. וכי אפשר לתאר יקרת ומעלת לילה של שני צדיקים כאלו, לילה של רבי נחום שלמד תורה מפי הבעל שם טוב ז"ל ולילה של רבינו ז"ל?! (רל"י).

ז

לְרַבְּנוּ הַקָּדוֹשׁ לֹא הִיְתָה כָּלֵל 'מַגִּידוֹת', כִּי בַּעֲת שְׁהִיָּה רַבְּנוּ דָּר בַּעֲיָר
מִעֲדוּעַדִּיוֹקַע הִיְתָה הַמַּגִּידוֹת דָּשָׁם בְּרִשּׁוֹת הָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי
נַחוּם מְטָשְׁעֶרְנָאבִּיל, וּכְשֶׁהִיָּה רַבְּנוּ בַּעֲיָרוֹ בְּרַסְלָב הִיְתָה כְּאָמֹר
הַמַּגִּידוֹת דָּשָׁם בְּרִשּׁוֹת דּוֹדוֹ הָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי בְּרוּךְ מִמְּעַז'בוֹיז; וְכֵן
בְּזִמְנוֹ שֶׁל מוֹהֲרַנ"ת הִיְתָה הַמַּגִּידוֹת דְּבִרְסְלָב בְּרִשּׁוֹת הָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי
מִרְדְּכִי מְטָשְׁעֶרְנָאבִּיל^ט:

[שיח שרפי קודש חלק א' סימן ע"ו]

ח

סִפֵּר מוֹהֲרַנ"ת שְׁדִּרְכוֹ שֶׁל הָרַב הַצַּדִּיק רַבִּי נַחוּם מְטָשְׁעֶרְנָאבִּיל בְּהִגִּיעוֹ
לְמֵאֵהָלוֹב, שֶׁבִּשְׁבַּת קָדֵשׁ הָיָה נִכְנָס לְבֵית חוֹתְנוֹ שֶׁל מוֹהֲרַנ"ת, הֲלֹא
הוּא 'רַבִּי דּוֹד צָבִי הַגָּדוֹל', וְהָיָה מְקַדֵּשׁ אֶצְלוֹ עַל הַיַּיִן. פַּעַם שָׁהָה רַבִּי
נַחוּם עַל אֵיזוֹ שַׁבָּת בְּמֵאֵהָלוֹב וְנִכְנָס לְבֵית רַבִּי דּוֹד צָבִי כְּדִרְכוֹ, וּכְשֶׁרָאָהּ
רַבִּי דּוֹד צָבִי אָמַר לוֹ: "אֵיךְ וּוְאֵלֵּט אֵיךְ מְכַבֵּד גְּעוּוֹעַן מִיט קְדוֹשׁ, נָא
דִּי רַעֲבַעֲצֵן אִיזוֹ נָאךְ נִישְׁט גְּעֻקוּמַעַן פֿון שויל" - "הִיִּיתִי מְכַבֵּד אֶתְכֶּם
בְּקְדוֹשׁ, אוֹלֵם זוּגְתִי הֶרְבֵּנִית עֲדִין לֹא חֲזָרָה מִבֵּית הַכִּנְסֶת"^י. נַעֲנֶה כְּנִגְדּוֹ

ט. ראה לקמן בסימן תקפ"א: "העיר ברסלב היתה אחת מעיירות ה'מגידות' של רבי מרדכי;
וראה במכתב מוהרנ"ת ממוצאי שבת שירה שנת תקצ"ה: "כן יעזור לנו שאשב בברסלב
בהשקט ובשלווה, וה' לי לא אירא, מה יעשה לי אדם; ואף על פי כן אתם צריכים לעשות
שלכם, להשתדל בכל התחבולות, ובפרט בעניין הכתב מגידות שאתם עוסקים לקבץ חתימות
- חזקו ואמצו בזה, והשם יתברך יעזור לכם לגמרו, ה' יגמור בעדי וכו'".

י. גם רבי נחום היה גאון מופלג, והיה בידידות עם רבי דוד צבי הגדול. (רל"י).

יא. היא הרבנית מרת הענא (זוגתו של רבי דוד צבי וחמותו של מוהרנ"ת) אשר חיברה כמה

רבי נחום ואמר: "דער בעל שם הקדוש האט געזאגט, אז משיח וועט קומען וועט בײַטל ווערן דער ווייבערשע שול" - "הבעל שם טוב הקדוש אַמר, שפּײַבואַ משיח אַזי יתבטלו עזרות הנשים מבתי הפנסיות".

וכשפּײַר זאת מוהרנ"ת לפני אנשי שלומנו, סים ואמר: "ביים רבי'ן האפן מיר אנדערש מקבל געווען, מיר האפן מקבל געווען אז ביים אויפערשטן איז זייער חשוב ווייבערשע תפלות" - "מרבנו אנו קבלנו אחרת, אנו קבלנו שתפלות הנשים חשובות מאד לפני הקדוש ברוך הוא"י:

[שיח שרפי קדוש חלק ג' סימן רע"ג]

המאמר "זמם רשע לצדיק וחרק וכו'" (ליקוטי קמא סימן צו) נאמר זמן רב קדם נסיעת רבנו לארץ ישראל. ומה שכתוב שם "דע כי יש

תחינות, האחת מהם בשם 'עת רצון' נדפסה במהדורות רבות של ספרי תחינות.

יב. עיקר טעם הדבר הוא מחמת קנאת הנשים האחת בחברותיה וכיוצא בזה, וכעין המובא באיגרת מוסר להגר"א: "ועיקר הגדר בבדידות שלא תצא חס ושלוּם מפתח ביתך חוצה, ואף בבית הכנסת תקצר מאוד ותצא; ויותר טוב להתפלל בבית, כי בבית הכנסת אי אפשר להנצל מקנאה ולשמוע דברים בטלים ולשון הרע, ונענשין על זה, כמו שאמרו (שבת לג.) 'אף השומע ושותק וכו'; וכל שכן בשבת ויום טוב, שמתאספין לדבר - יותר טוב שלא תתפלל כלל!". (רל"י).

יג. רבי לוי יצחק היה מקשר תמיד שיחה זו עם המעשה המובא בסמוך (לעיל סימן רעב) מאשת רבי שמעון תלמיד רבינו, אשר ממנו רואים את נוראות כוח תפילות הנשים.

יד. ראה גמרא סוטה דף כ"ב ע"א מההיא אלמנה שהיתה מתפללת בכל יום בבית מדרשו של רבי יוחנן, ואמר לה רבי יוחנן שתקבל על זה שכר פסיעות.

טו. כמבואר ב'חיי מוהר"ן' סימן נ"ט.

קבלה בידי וכו' - דבר זה הודיע לו הצדיק הקדוש וכו' כבוד מורנו הרב רבי לייב ז"ל טראסטענעצער אחר פטירתו, בעת שפא אל רבנו ז"ל בחלום ואמר לו את המבאר בפנים "כשיש מחלקת על איזה צדיק נופל מחשבה זרה מעין אותה מחלקת לצדיק אחר, ומחמת שרוצה להעלותה, אף על פי שאינו מעלה אותה - משבר בכח הרצון כל בעלי המחלקת".

ובאותה עת שפא רבי לייב אל רבנו בחלום כנ"ל, בקש מרבנו שישים לבו לקרב את בניו, ואמר לו כך: "רבי נחום אז ער איז נסתלק געווארן פון דער וועלט האט דעם 'קרן' מיטגענומען מיט זיך, און די 'פרות' האט ער איבערגעלאזט אט דא, האבן זיינע קינדער ג'דלה'; איך האב אלצדינג מיטגענומען מיט זיך ארויף און די פרות אויף, איך האב גארנישט געלאזט אויף דא, האבן מיינע קינדער נישט קיין ג'דלה'.

טז. נראים הדברים שרבינו הקדוש לא הכיר את רבי לייב בחיים חיותו כי כפי הנראה נפטר לפני כן. ועיין לעיל חלק ג' סימן תרס"א: "ועליו [על רבי לייב] מכוון הנאמר בליקוטי קמא סימן רי"ח שאמר רבינו 'וכן אירע בזמננו בסמוך ה' יצילנו'. (רל"י).

יז. ראה ב'פרפראות לחכמה' סימן צ"ו: "מאמר זה נאמר זמן רב קודם נסיעתו לארץ ישראל, ומה שכתוב שם 'דע כי יש קבלה בידי וכו' - דבר זה הודיע לו הצדיק הקדוש וכו' כמוהר"ר לייב ז"ל מטרסטענעץ אחר פטירתו בעת שפא אל רבינו ז"ל לבקש ממנו שיקרב את בניו וכו', ויש בזה סיפור נפלא, ויבואר במקום אחר"; הנה רבי יודל היה מהמקורבים הראשונים עוד במעוועדידיוקע אחר הסתלקות רבו רבי פנחס קאריצער בשנת תקנ"א והרבה קודם נסיעת רבינו לארץ ישראל, ומאמר זה נאמרה זמן רב קודם נסיעת רבינו לארץ ישראל, אמנם אין איתנו יודע האם מעשה זה שרבי לייב בא אחר פטירתו לרבינו לבקשו שישים ליבו לקרב את בניו היתה קודם התקרבות רבי יודל לרבינו או אחר כך (והיינו האם רבי יודל עצמו גם כן נכלל בבקשת חותנו או לאו) כי ייתכן ומסתבר שמעשה זה היה כבר אחר התקרבות רבי יודל ולא ניתן לדעת בזה דבר מדויק [ומכל מקום נראה כי התקרבות רבי יודל לרבינו היתה אחר הסתלקות חותנו].

זאלט איר זיי מקרב זיין צו זיך" - "רבי נחום מטשענאביל כאָשר נסתלק מהעולם לקח עמו את הקרן משכר מעשיו הטובים לעולם האמת, אולם את הפרות השאיר כאן בעולם, ומשום כך יש לבניו 'גדלה' בעולם הזה (הינו שהם רבנים גדולים); אני לקחתי עמי את הכל לעולם הבא וגם את הפרות ולא השארתי דבר כאן, ומשום כך אין לבני שום גדלה בזה העולם, על כן אבקשכם שתקרבו אותם אליכם"; וכן הוה, כי כל בניו התקרבו לרבנו, והיו כלם גדולים וצדיקים, ורבי אברהם בן רבי נחמן היה יודע פרטים אודותיהם":

[שיח שרפי קודש חלק ג' סימן תרמ"ה]

רבי ישראל יקותיאל בן רבי אברהם המגיד מטירהאויצע זצ"ל נולד בשנות הת"פ. הוא היה מגדולי הצדיקים המפרסמים הקדמונים - ('פון די אלטע צדיקים') עוד מימי מרן הפעל שם טוב הקדוש, והיתה לו שיכות לתלמידי הפעל שם טוב. רבי יקותיאל היה אדם קדוש ואיש מופת נורא ונפלא, אדם שמימי ('א הימל מענטש') היודע מהנעשה בעולמות העליונים, ולפי חשבון השנים שנמצא בידינו, הרי שבדאי הכיר את מרן הפעל שם טוב הקדוש והיה הרבה אצלו - ('ער האט געוויס געקענט דעם בעל שם הקדוש און געווען אסאך ביי אים'),

יח. אמנם צאצאיהם אחריהם כבר אינני יודע אם היו מקורבים, מלבד הידוע על חתנו רבי יודל תלמיד רבינו ובניו רבי ישעיה שלום ובניו אחריו, ראה אודותם בערכם. (רל"י).

יט. זאת אנו יודעים מפני שבעת התקרבותו לרבינו בשנים תקנ"ב - תקנ"ד היה זקן, בן למעלה משבעים שנה. (רל"י).

וְהִפִּיר גַּם אֶת תַּלְמִידוֹ הַמַּגִּיד הַגָּדוֹל מִמְּעֻזְרִיטֶשׁ - ('דְּעַר גְּרוּיֶסְעַר מַגִּיד'),
וְאֵת שְׂאָר בְּנֵי הַחֲבֵרָאִי.

יְדוּעַ שְׂרַבִּי יְקוּתִיאל הָיָה חָבֵר וְיָדִיד לְהָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי מְנַחֵם נַחוּם
מִטְשַׁעֲרָנָאבִּיל תַּלְמִיד הַבֶּעַל שֵׁם טוֹב^א ('דְּעַר גְּרוּיֶסְעַר רַבִּי נַחוּם'),
וְהָיָה מִחֲתָן עִם הָרַב הַקָּדוֹשׁ הָרַבִּי רַבִּי מְשֻׁלָּם זוּסְיָא מְקַהֲלַת קָדֶשׁ
אַנְיָפָאֵלִי, תַּלְמִיד הָרַב הַמַּגִּיד מִמְּעֻזְרִיטֶשׁ^ב, וְקֵדָם שְׁנַתְּפָרְסֵם הָיָה שְׁנֵים
רְבוֹת נִסְתָּר מִהָעוֹלָם: [שיח שרפי קודש חלק ד' ערך 'המגיד מטירהאוויצע']

יא

תַּלְמִיד הַבֶּעַל שֵׁם טוֹב הָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי נַחוּם מִטְשַׁעֲרָנָאבִּיל ('דְּעַר
גְּרוּיֶסְעַר רַבִּי נַחוּם')^ב וְהָרַב הַמַּגִּיד מִטְרִיהָאוּוִיצֶע הָיוּ חֲבֵרִים

כ. אך מכל מקום בדיוק 'מה' ו'מתי' - זאת אין אנו יודעים ממנו, ואין בידינו כלל ידיעה ברורה בזה, למי הוא התקרב ומי היה רבו, ושאכן היה אצל מרן הבעל שם טוב הקדוש, וככלל אין אנו יודעים ממנו הרבה; יצוין כי הבעל שם טוב נלב"ע בחג השבועות דשנת תק"כ, והמגיד מטירהאוויצע שנולד כאמור בשנות הת"פ היה אז כבר כבן ארבעים שנה, ובוודאי ('גְּעוּוִיס') היה אצל הבעל שם טוב ותלמידו המגיד; אמנם מכך שהיה חבירו של רבי נחום מטשערנאביל תלמיד הבעל שם טוב, ומחותן עם הרב רבי זוסיא מאניפאלי תלמיד 'המגיד' - מוכח שהתקרבותו לרבינו היתה אחרי שכבר נמנה על עדת החסידים. כמו כן לפי חשבון השנים נמצא שהמגיד ז"ל היה עוד בזמניהם של הגאונים המפורסמים (בעל הפני יהושע, רבי יונתן אייבשיץ, רבי יעקב עמדין, ועוד כיוצא) שהיו טרם התגלות דרך החסידות בעולם. (רל"י).

כא. נולד בשנת ת"צ ונלב"ע י"א חשוון תקנ"ח; ראה עוד לעיל חלק א' סימן ל'

כב. כי הרבי רבי זוסיא (נלב"ע ב שבט תק"ס) גידל יתום בתוך ביתו, הלא הוא רבי יצחק סג"ל (ראה אודותיו בערכו), אשר היה לחתן המגיד מטירהאוויצע; וגם מזה שהרבי רבי זוסיא השתדך עימו, רואים ומבינים אנו שהיה המגיד מטירהאוויצע גדול מאוד - ('עַר אִיז גְּעוּוִעַן גְּעוּוֹאֲלִיג גְּרוּיס') (רל"י).

כג. נולד בשנת ת"צ, נלב"ע ב"א בחשוון תקנ"ח.

וידידים מנער, וראה לעיל^י שבתחלת התקרבותו של המגיד מטירהאויצע לרבנו היו שניהם במעדוועדיווקע אצל רבנו^י, והמגיד מטירהאויצע הורה באצבעו על רבנו ואמר לרבי נחום: "דאס איז מיין רבי!" - "זהו הרבי שלי!" ; ושבת אז רבי נחום את רבנו מאד באזני המגיד.

והנה מנהגם של שני הצדיקים היה לעשות בצותא את ימי חג השבועות, והדרך היתה שפעם היה נוסע הרב המגיד לרבי נחום, ובפעם האחרת היה רבי נחום נוסע להמגיד, והיו רוקדים יחד משך כל ליל חג השבועות. פעם לעת זקנתם, בעת שהיה המגיד כבר מקרב לרבנו ז"ל, היה מעשה שבתוך כך שרקדו יחדיו בדרבם כנ"ל, לא היה בכחו של רבי נחום להמשיך לרקוד מחמת עיפותו, והמגיד לא התעייף, ובמקומו של רבי נחום רקד בנו הרב הקדוש רבי מרדכי יחד עם המגיד ; ואף שהיה אז המגיד זקן כאמור, עדין היה בכחו לרקוד כל הלילה ;

וכו' : [שיח שרפי קודש חלק ד' ערך 'המגיד מטירהאויצע']

יב

...ומצינו בשם מורנו ורבנו נצר מטעים הגאון האמתי חסיד ומפרסם בוצינא קדישא, הרב המגיד מורנו ורבנו הרב רבי מנחם נחום מטשערנאביל זכותו יגן עלינו, וזה לשונו הנה"י :

כד. כאן בסימן ה.

כה. ה'מגידות' של העיר מעדוועדיווקע היתה בחזקת הרב הקדוש רבי נחום מטשערנאביל, ועל כן דרכו של רבי נחום היתה לנסוע גם לעיר מעדוועדיווקע ; ויש חילוקי דיעות בדבר זה, אם הרב המגיד מטירהאויצע הוא שהביא אז את הרב הקדוש רבי נחום לרבינו, אם לאו. (רל"י).

כו. 'מאור עיניים', ליקוטים, ד"ה 'בהעלותך את הנרות'.

"מִי שֶׁחֲשִׁיף בְּדֶרֶךְ נוֹתֵן כִּסּוֹ לְנִכְרִי, וְאִם אֵין עֲמוֹ נִכְרִי מַנִּיחוֹ עַל הַחֲמוּרִי, רוֹצֶה לוֹמַר דֶּרֶךְ הַיָּשָׁר לִפְנֵי ה' אֱלֹקִים חַיִּים וְעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ הַנִּקְרָאת שַׁבָּת, שְׁעַל יְדֵי שַׁבָּת מִתְגַּלֶּה הִירָאָה, וְזֶה הַשַּׁעַר לֵה' צְדִיקִים יָבֹאוּ בּוֹ, אֲבָל 'מִי שֶׁחֲשִׁיף לוֹ בְּדֶרֶךְ' וְנִפְל בַּחֲשֻׁכַת הַלֵּילָה, וְקִסְבֵּר בְּאוֹלָתוֹ שְׁעַל יְדֵי שְׂיַחֲלִיל שַׁבָּת יְרוּיַח מָמוֹן הַרְבֵּה, אֲמָנָם לֹא כֵן הוּא, אֲלֹא עַל יְדֵי זֶה נוֹתֵן כִּסּוֹ לְנִכְרִי, וְאִם אֵין עֲמוֹ נִכְרִי - מַנִּיחוֹ עַל הַחֲמוּרִי, הֵם הֵמָּה דִּינִים אֲשֶׁר הֵמָּה מְשׁוּלִים לַחֲמוּרִי."

קִצּוֹר כָּל דָּבָר, מִי שֶׁיֵּצֵא לְתַרְבוּת רָעָה בְּוֹדָאִי אֵין בַּעֲסָקְיוֹ שׁוּם הַצְלָחָה, עַל זֶה אָמַר שְׁלֵמָה עָלָיו הַשְּׁלוֹם^{כז}: "מִכֶּסֶה פִּשְׁעָיו לֹא יִצְלִיחַ".

לִכֵּן אַחֲנֵנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל זֹאת הָעֵצָה הַיְעוּצָה, דְּעוּ לָכֶם שְׂכָל יִשְׂרָאֵל הֵם קוֹמָה שְׁלֵמָה מְאֹבִינוּ הָרָאשׁוֹן, וְצִרִיכִים אֲנַחְנוּ לִהְיוֹת כְּאִישׁ אֶחָד בְּשִׁנָּה הוּא כְּשׁוֹר, וּמִי שֶׁמוּצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכָּלָל כְּפַר בַּעֲקָר, וְאֵין לוֹ חֵלֶק לַעוֹלָם הַבָּא, וְאֵין לוֹ חֵלֶק בְּאַלְקֵי יִשְׂרָאֵל, וְכָל יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְחַבֵּר הָאֱהָל לִהְיוֹת אֶחָד, וּמִי שֶׁהוּא נִפְרָד מִחֲבוּרָא קְדִישָׁא, צְרִיכִים בְּאַסְפַּת חֲבוּרָא קְדִישָׁא לַעֲשׂוֹת לוֹ רִשָּׁם סְבִיב שְׁמוֹ בַּפִּנְקָס אִם רָאוּי לְכָךְ, כִּי זֹאת אוֹדִיעַ אֶתְכֶם אֱמֶת וְצִדִּיק, כִּי כְמוֹ שֶׁעוֹשִׂין לְאָדָם מִלְמַטָּה - כֵּךְ מְקִימִין בֵּית דִּין עֲלָאָה בַּפְּמִלְיָא שֶׁל מַעֲלָה, וְהֵהוּא סְנִטִירָא תָּבַע דִּינִיּוּיִס וְעוֹשִׂין לוֹ רְצוֹנוֹ, וְכֵאֵן מֵצֵא בַּעַל חוֹב לְגִבּוֹת אֶת חוּבוֹ, וּבְוֹדָאִי אִישׁ אֲשֶׁר אֱלֹה לֹא אֵין לוֹ שׁוּם רְפוּאָה

כז. שבת קנ"ג ע"א.

כח. משלי כ"ח י"ג.

כט. ראה זוהר אמור דף צ"ט ע"א.

למכתו עד שיקבל נזיפה ויפייס את החבורא קדישא פנכון, ועשיות רבים עושה רשם בעולמות, ואם אמור לאמר העבד אשר בהפקירא ניקחא ליה: לא, כי בשרירות לבי אלף כו', ומי יאמין לכל זה כי לכל העונשים, המה רק להפחיד אנשים - אף אתה אמור לו: זכור את אשר עשה ה' לקרח ולעדתו ולדתן ואבירם, על אשר לא שמעו למשה:

[שארית יקותיאל' להרב המגיד מטירהאויצע עמוד ק"צ]